

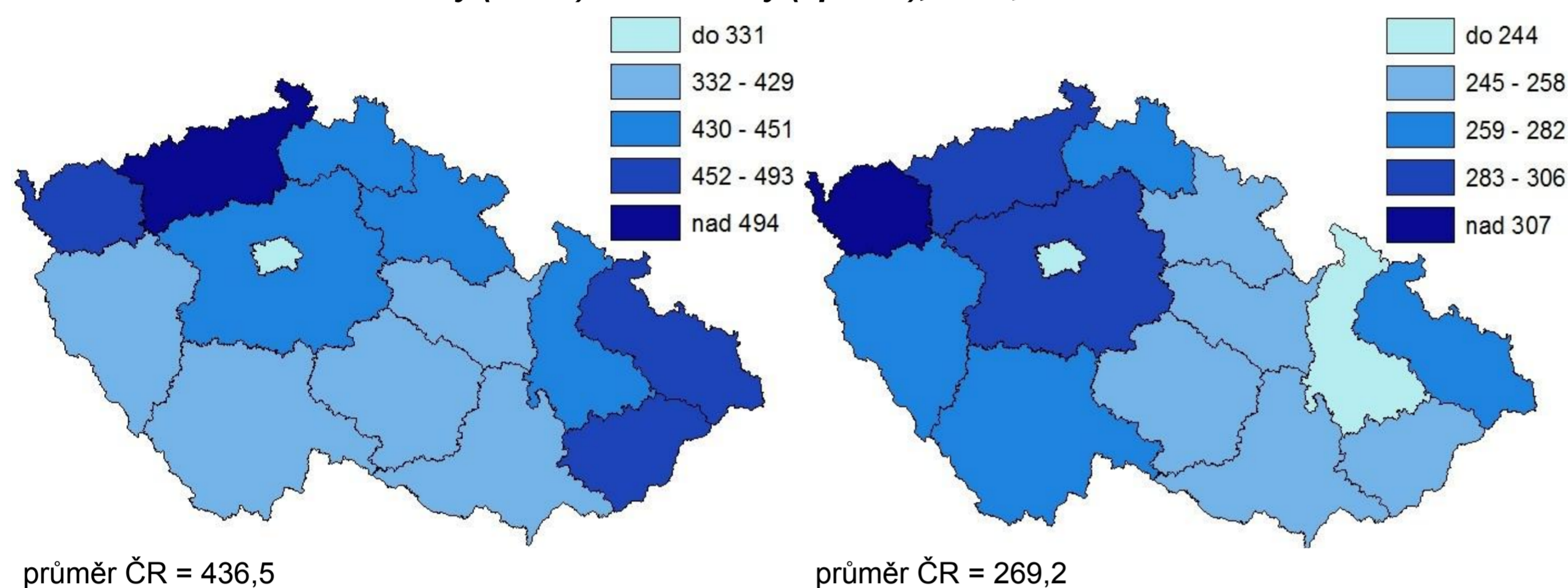
VÝVOJ ÚMRTNOSTI NA VYBRANÉ SKUPINY PŘÍČIN SMRTI V ČR V EVROPSKÉM KONTEXTU

Petra Dupalová

Univerzita Karlova v Praze, Katedra demografie a geodemografie

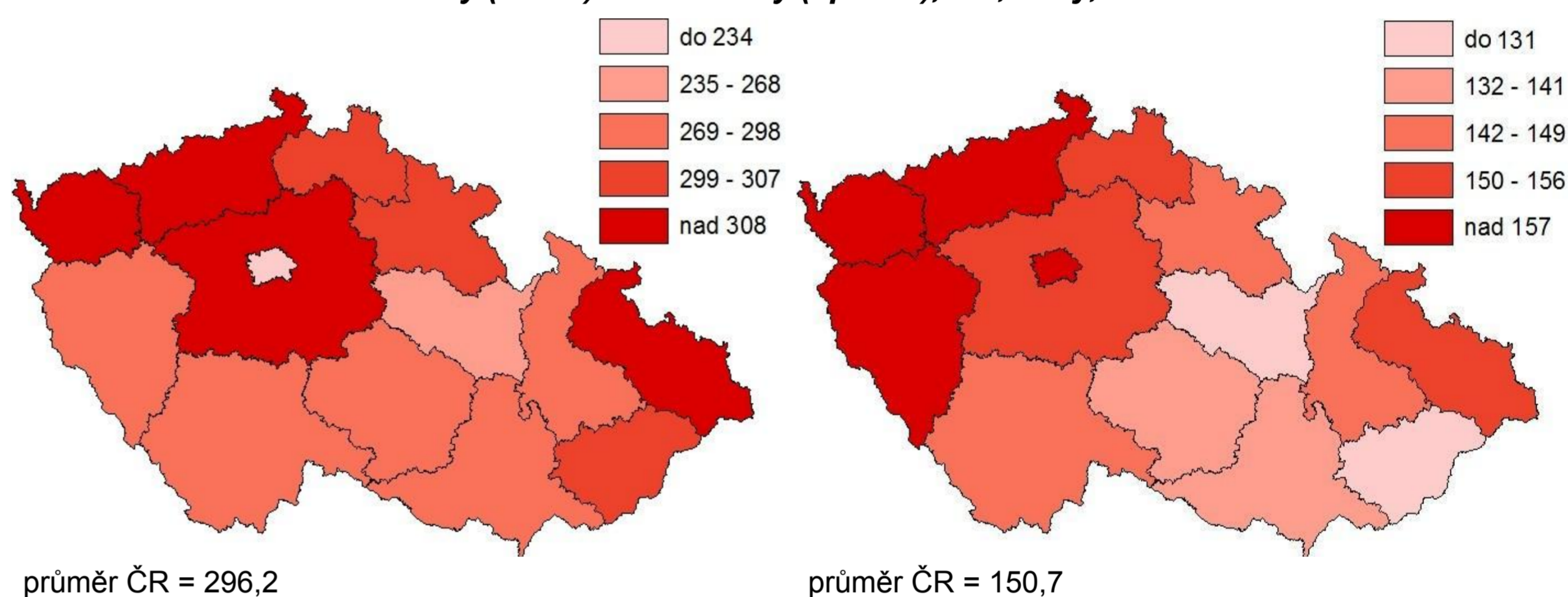
Tento poster stručně představí vývoj úmrtnosti v České republice v evropském kontextu mezi lety 1994 a 2009 na nejčastější skupiny příčin smrti. I přes celkový pokles intenzity úmrtnosti patří mezi dvě nejčastější příčiny smrti úmrtí na nemoci oběhové a cévní soustavy a novotvary. Ke kvantifikaci a vyjádření vývoje úmrtnosti bylo využito tzv. standardizovaných měr úmrtnosti. Úmrtnost byla analyzována nejen celkově, ale i v rámci jednotlivých regionů (krajů) ČR.

Obr. 1: Regionální diferenciace standardizovaných měr úmrtnosti (vyjádřeno na 100tis. osob) na nemoci oběhové soustavy (vlevo) a novotvary (vpravo), muži, 2009

- ☞ ve všech vyspělých západoevropských zemích dochází již od druhé poloviny dvacátého století k poklesu intenzity úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy i novotvary
- ☞ v České republice se intenzita úmrtnosti začala výrazněji snižovat především od konce 80. let dvacátého století
- ☞ od konce 80. let začalo také docházet k postupnému zlepšování úmrtnostních poměrů v důsledku kardiovaskulárních onemocnění a to zejména v zemích západní a severní Evropy
- ☞ v post-komunistických zemích se výraznější změny začaly projevovat až od počátku 90. let 20. století v souvislosti s celospolečenskými změnami

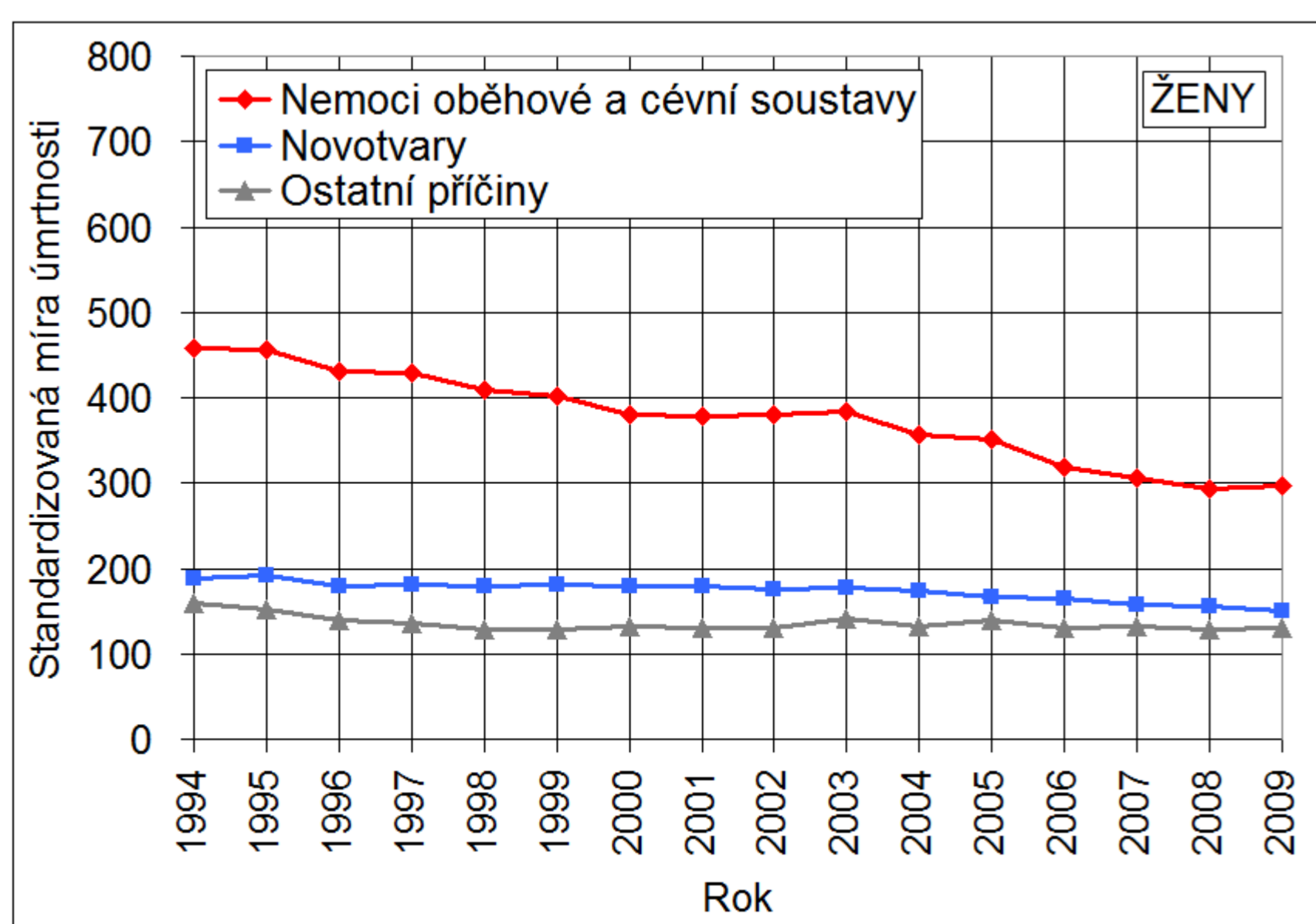
Obr. 2: Regionální diferenciace standardizovaných měr úmrtnosti (vyjádřeno na 100tis. osob) na nemoci oběhové soustavy (vlevo) a novotvary (vpravo), ČR, ženy, 2009

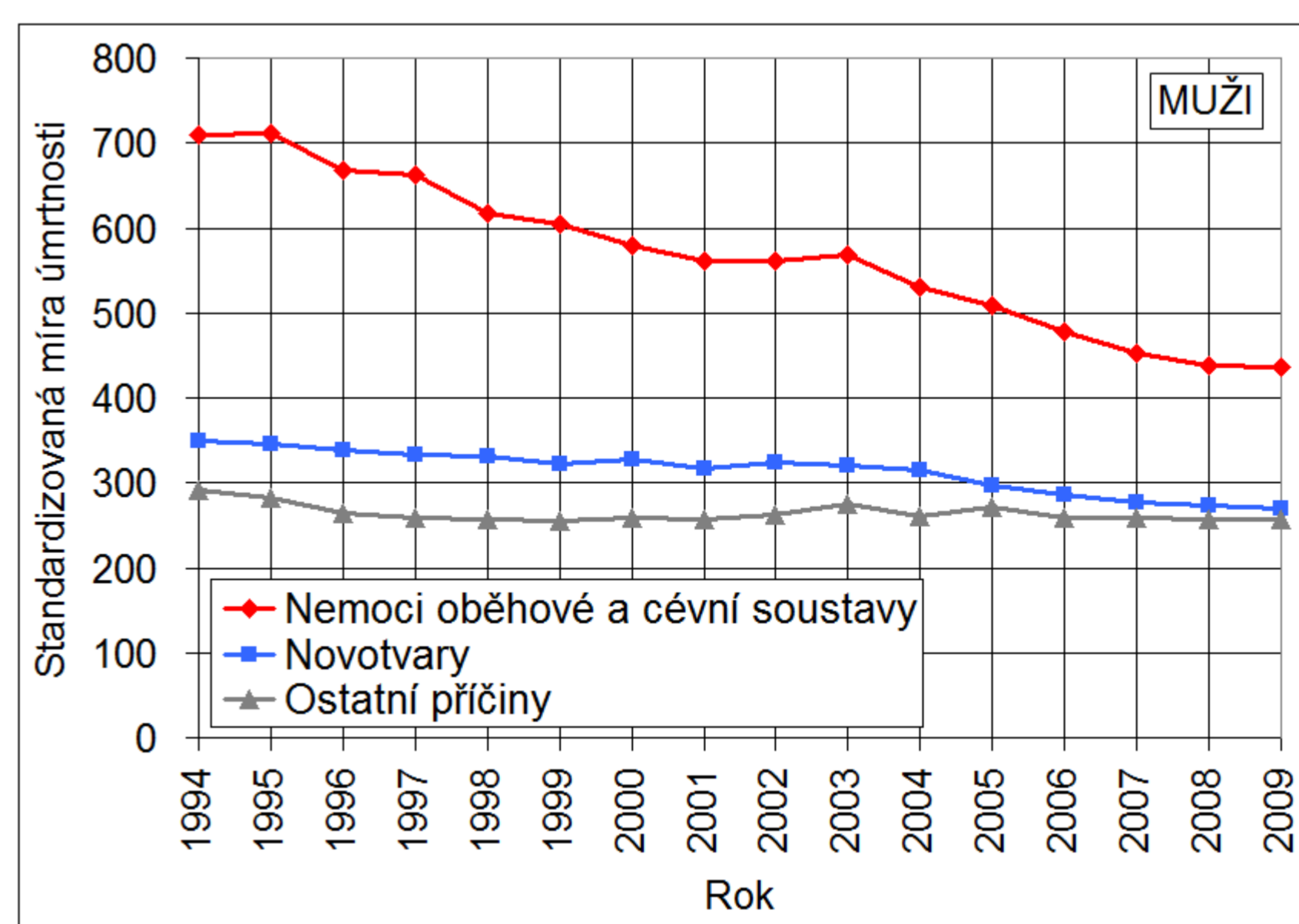
- ☞ k vyjádření vývoje úmrtnosti bylo využito tzv. standardizovaných měr úmrtnosti, které vyjadřují míru úmrtnosti (podíl počtu zemřelých v důsledku studované skupiny příčin a celkového počtu žijících ve sledovaném období v populaci) očištěnou od vlivu měnící se věkové struktury zkoumané populace
- ☞ využití tzv. standardní věkové struktury
- ☞ pro potřeby tohoto příspěvku byl využit tzv. Starý evropský standard Světové zdravotnické organizace (WHO) z roku 1976
- ☞ standardizovaná úmrtnost se z pravidla uvádí v přepočtu na 100 000 obyvatel

- ☞ přestože se úmrtnost na nemoci oběhové soustavy po celé sledované období výrazně snižovala, tak byly stále nejčastější příčinou smrti v České republice
- ☞ v roce 2009 na ně zemřelo 56,3 % žen a 44,5 % mužů
- ☞ mezi lety 1994 a 2009 došlo k poklesu standardizované míry úmrtnosti na nemoci oběhového systému z 563 zemřelých na 100 000 obyvatel v roce 1994 na 357 zemřelých na 100 000 obyvatel v roce 2009
- ☞ u žen jsou zaznamenány nižší hodnoty standardizované míry úmrtnosti než u mužů
- ☞ u mužů je patrný rychlejší pokles hodnot než u žen a tak dochází v průběhu sledovaného období ke sblížení hodnot mužů a žen
- ☞ jednotlivé regiony se většinu sledované doby podobají svým vývojem vývoji v celé České republice, výrazně nižší hodnoty vykazuje pro obě pohlaví pouze hl. m. Praha a opačně, tedy výrazně vyšší hodnoty vykazuje pouze Ústecký kraj

Obr. 4: Standardizované míry úmrtnosti (na 100 000 obyvatel), vybrané skupiny příčin smrti, ČR, ženy, 1994–2009

Obr. 3: Standardizované míry úmrtnosti (na 100 000 obyvatel), vybrané skupiny příčin smrti, ČR, muži, 1994–2009

- ☞ v úmrtnosti na novotvary, byl ve sledovaném období zaznamenán také pokles hodnot standardizované míry úmrtnosti u obou pohlaví, přesto jsou druhou nejčastější příčinou smrti v České republice
- ☞ v roce 2009 na ně zemřelo 29 % mužů a 23,2 % žen
- ☞ mezi lety 1994 a 2009 došlo k poklesu standardizované míry úmrtnosti na novotvary z 254 zemřelých na 100 000 obyvatel v roce 1994 na 200 zemřelých na 100 000 obyvatel v roce 2009
- ☞ u žen jsou podobně jako u nemocí oběhové soustavy zaznamenány nižší hodnoty standardizované míry úmrtnosti než u mužů.
- ☞ z pohledu regionální diferenciace jsou po většinu sledovaného období nejnižší hodnoty standardizované míry úmrtnosti mužů i žen ve Zlínském a Pardubickém kraji a nejvyšší hodnoty standardizované míry úmrtnosti na novotvary vykazují kraje Karlovarský a Ústecký